

BUIITEN

15e JAARGANG N°. 31.

ZATERDAG 30 JULI 1921.

Foto C. Steentergh.

DE BERGKERK TE DEVENTER, GEZIEN VAN DE BERGSTRAAT UIT.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

LIEN (4), UIT HET FRANSCH VAN ANDRÉ LICHTENBERGER, VERTAALD DOOR E. A. C. BUNK . . .	BLZ. 362
SLIJMZWAMMEN, DOOR G. K.	„ 363
IETS OVER WOONSCHEPEN, DOOR V. O., GEÏLL.	BLZ. 364—366
WACHTKAMER-KRABELTJES, DOOR ANNY B.	BLZ. 365
LEGENDE VAN DE BERGKERK TE DEVENTER, DOOR F. W. DRIJVER, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 361, 366—367
VAN RAAF EN HAVIK, DOOR BATO	BLZ. 367
IN HET BASKENLAND (SLOT), DOOR THEO DE VEER, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 368—371
HOE DE DIEREN SPREKEN (36), DOOR WILLIAM J. LONG, VERTAALD DOOR S. CILIA STOFFEL	BLZ. 372
EEN MELAATSCHTE VOOR ZIJN HUT IN HET HIMALAYAGEBERGTE, ILLUSTRATIE	„ 372

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men geheve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie" of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

LIEN.

(4) Uit het Fransch van ANDRÉ LICHTENBERGER.

JUF prijst haar niet zonder voorbehoud. Het is niet voldoende, dat je je gedichtje kent. Je moet er ook uitdrukking in leggen. En Juf neemt het boek en leest de fabel, zooals ze opgezegd moet worden. Nu eens frons ze haar wenkbrauwen, dan weer verbreedt ze of spitst ze haar mond. Ze blaas als een schaaap, broemt als een wolf. Heel indrukwekkend. Het zou nog indrukwekkender zijn, als bij iedere beweging de ijsvogel niet de allergekste sprongen maakte. Hij lijkt wel levend, dat dier. Zou hij wel heusch dood zijn?..... 't Is niet verwonderlijker een levend vogel op je hoed te hebben, dan een wolf tegen een schaaap te hooren praten. En een vee onrust, vermengd met medelijden, maakt zich van Lien meester..... Er zit een lange speld dwars door z'n lichaam, 't arme dier. O! nu heeft hij zeker een beweging gemaakt met z'n bek.....

.....Au fond des forêts
Le loup l'emporte et puis le mange
Sans autre forme de procès.

Met een holle stem heeft Juf het vreeselijke slot uitgesproken. Ze houdt op en als zij 't ontstelde gezichtje van Lien ziet, is ze trotsch op de uitwerking van haar voordracht.

„Nu, Lien, wat zeg je ervan?"

„Hij is toch niet levend?"

Na wat verward gepraat begrijpen ze elkaar. Juf, eenigszins gekwetst, stelt haar leerling gerust. Maar toch! Lien houdt eenige vrees. Ze meent gezien te hebben, dat de vogel bewogen heeft..... Maar 't zal blijken.....

Een voorval dreigt de regeering van Karel den Groote geheel in de war te sturen. Juf krijgt 't ongelukkig in 't hoofd eerst geschiedenis en dan spraakkunst te overhooren. Als zij

haar zin doordrijft wordt het een ramp..... Sedert onheugelijke tijden komt de spraakkunst vóór de geschiedenis. Je kunt onmogelijk een andere volgorde nemen. Lien zou niets liever willen, als het kón. Maar, nietwaar, als iets onmogelijk is..... Haar wenkbrauwen fronsen zich. Haar oogen worden onheilspellend, zij knijpt haar mond dicht. In onwillekeurige kramptrekkingen schoppen twee voeten tegen Juf's scheenbeenen.

Juf voelt den storm opkomen. Haar waardigheid is er niet zoo mee gemoeid, dat zij niet kan toegeven. Eigenlijk heeft zij ongelijk gehad tegen de traditie in te gaan. Met 'n toegeeflijk lachje, ruilt ze de geschiedenis om met de spraakkunst. Nu gaat het als op rolletjes. De overeenkomst van het bijvoeglijk naamwoord met het zelfstandig naamwoord zit er uitstekend in. En Karel de Groote, die nu aan de beurt komt, overwint zonder eenig bezwaar de Saksers en Didier, den koning der Lombardiërs, en wordt daarna gekroond tot keizer van het West-Romeinsche rijk. Dat gaat nog eens goed! Ja, maar wat duurt het lang! Lien's wangen worden koortsachtig rood. Nu is het zeker uit. Juf heeft haar stoel verschoven..... en nooit verschuift ze die voor 't eind van de les..... Lien staat al.

Helaas! 't Is loos alarm. Juf heeft haar stoel niet verschoven, de stoel heeft gekraakt. Arme stoel, geen wonder, dat hij moe is. Met een pruillipje gaat Lien weer zitten. De storm groeit aan onder de blonde krullen. Ja, ja, de ijsvogel daarboven mag haar nog zooveel teekens geven, dat verandert niets aan de zaak. Ze heeft geen genoege van. Ten eerste doen al haar ledematen pijn en haar rug ook. Een dictee? Nu nog een dictee? Onder haar lustren schortje trekt ze woedend de schouders op.

„Lien!"

Met een woest gebaar stopt Lien de pen in den inktkoker. Krak, de punt breekt.

Lien slaakt een kreet van triomf. Het dictee moet uitgesteld worden tot morgen. Maar kalm, zeker van zich zelf, haalt Juf haar portemonnaie uit haar zak, doet die open, haalt er een nieuwe pen uit, steekt ze in den houder, probeert ze. Met hevig gespannen zenuwen volgt Lien haar langzame, o zoo langzame bewegingen..... Het is om dood te gaan.... Zij is geladen met electriciteit.

„Maar, 't is tijd, Juf....."

Ja, als Lien de punt niet gebroken en haar tijd niet verbeuzeld had, zou de les afgelopen zijn. Maar omdat ze gekheid gemaakt heeft, zal Juf vijf minuten langer blijven, met een oogenblikje om een klein dicteetje te geven.

Vijf minuten langer! vijf minuten! Lien's bloed kookt. Waarom niet tot de thee, tot het eten, tot vannacht, tot morgen!

„Vooruit, Lien..... „De kat heeft de rat opgegeten.""

Neen: Lien schrijft niet. Neen, dat is te erg. Knorrig en zwijgend verroert Lien geen vin. Ze zou zich nog liever laten vermoorden, of als zij Juf naar kon doodsteken, haar buik openprikken met haar penhouder en haar vreeselijk pijn doen!

Juf herhaalt luid:

„Vooruit Lien..... „De kat heeft de rat opgegeten....."

Lien zit onbeweeglijk stijf. Haar oogen schieten vonken. Haar tanden knarsen. Nu kán zij niet toegeven.

„Wil je niet schrijven?"

Het onweer is niet ver meer. Lien richt het hoofd op. Ze lijkt een kleine furie..... Haar neusvleugels staan wijd. Ze opent den mond. Zij doet hem weer dicht.....

„Jozef, vanavond moet je de rozestruiken tweemaal begieten....." Die eenvoudige woorden komen uit den tuin. Papa's stem heeft ze uitgesproken: de stem, die zich gisteren zoo schrikwekkend verhief..... Lien's gezicht ontspant zich. Een diepe zucht doet haar borst zwellen. Zij strijdt.....

Juf herneemt met overredende stem:

„Een klein dicteetje..... „De kat heeft de rat opgegeten..."

Lien buigt zich over haar schrift. Zij dringt haar tranen terug en krabbelt het neer, overwonnen.

's Avonds voor het eten huppelt ze in den tuin met Moune, die een prop papier naspringt. Mama komt op den drempel en roept haar met een tevreden gezicht.

„Nu! Juf heeft me gezegd, dat je heel zoet geweest bent vandaag." En Lien, geheel in haar spel, antwoordt met 'n onverschillig gezicht:

„Ja, 'n meevaller, hè?"

Lien, jeugdige pessimist, spottende filosoof, wou jij soms zeggen, dat deugd alleen maar toeval is?

IV. DE ARME HOND.

Ze zijn in den Engelschen tuin, onder de groote boomen.
„Pas op, Lien, die hond zal je bijten.”

Zoo spreekt Bertha, terwijl ze rustig toekijkt, hoe Bobby over het gras heen en weer loopt. Maar Lien haalt verachtelijk haar schouders op en gaat toch door met lokken.

Het is een arm, stumperig hondje, een soort jachthond met hangende ooren. Zijn vuilwit vel is bruinegevekt. Hij heeft een magere, magere ruggegraat, die uitloopt in een jammerlijken staart welke probeert zich tusschen zijn twee pooten te verstoppen. Men kan zijn ribben tellen. Zijn kop hangt alsof hij geen kracht heeft hem recht te houden. Hij trilt op zijn stokjes van pooten..... Het is een armzalig creatuur.

„Kom, hondje, toe dan.”

Hij is op drie pas afstand van Lien gaan zitten. Hij kijkt besluiteloos.

Zou die toenadering niet een valstrik verbergen? Toch durft hij haar aan te zien. Hij heeft goedge, glanzende oogen. Z'n kop lijkt heel groot op z'n mageren nek. Hij moet nog jong zijn. Hij ziet er zoo braaf en zoo verdrietig uit. Misschien heeft niemand hem ooit gestreeld. Lien's oogen vullen zich met tranen. Zij zegt met trillende stem:

„Kom dan, lief hondje.”

Hij kijkt haar maar steeds aan en doet een stap naar voren. Maar neen, hij durft niet dichterbij te komen. Het leven is zoo wreed! Toch zou men zeggen, dat z'n ooren iets recht op gaan staan. En zelfs, ja heusch, daar beweegt even het armzalige staartje.

Met heel kleine pasjes komt Lien dichterbij. Het beste uit haar zieltje is op haar gezicht te lezen. Ze strekt haar handen uit. Er zijn tranen van teederheid in haar stem.

Neen, de arme hond komt niet bij haar. Hij is te dikwijls geslagen en bedrogen. Voorzichtigheid gebiedt hem te vluchten. Zeker spant men hem weer een nieuwen strik. En toch heeft hij niet den moed weg te loopen. Zoo lang is het al geleden, dat een vriendelijke hand hem aanraakte. Wat zijn lot ook moge zijn, hij zal het dragen. Hij laat zich op den grond neerzakken, kromt den rug en waakt, gelaten. Lien is naast den paria neergeknield en heel voorzichtig strijkt ze met haar handje over den kalen kop. O, die lieve, goede hond! Lien houdt van alle dieren. Voor hen — Bertha herhaalt het met bitterheid — is haar hart zachter dan voor menschen. En honden zijn haar lievelingen. Maar geen dier heeft haar ooit zoo ontroerd als dit hondje, dat er zoo ongelukkig uitziet, zoo deemoedig.

„Kijk eens, Bertha hoe blij hij is!”

Met een menschenblik ziet het magere hondje Lien aan. Het is dus heusch waar, dat men hem niet wilde slaan, heusch waar! Hij durft zich niet bewegen. Dat zou misschien een kastijding uitlokken. Langzaam sluit hij van tijd tot tijd met welgevallen de oogen. En dan doet hij ze weer open: het is geen droom. Hij geniet de zoetheid van 't oogenblik, des te zoeter, omdat het zoo onwaarschijnlijk lijkt.

„Ik begrijp niet, dat je dat leelijke beest durft aanraken.”

Dat leelijke beest! Als Lien's oogen pistolen waren, zou Bertha mordsdood vallen. Maar op zulke beledigingen gaat ze niet in. Lien blijft haar vriend streelen. Hij gelooft nu aan z'n geluk, de stakker. Hij heeft den kop opgericht. Van tijd tot tijd strijkt hij z'n tong over het handje. En z'n goede, brave oogen kijken zoo dankbaar! Lien doorleeft minuten van onuitsprekelijke vreugde. Als moeder zal ze geen heerlijker genot smaken, als ze haar kinderen liefkoost dan ze nu gevoelt, nu ze haar teederheid aan den armen hond zonder meester geeft.

Maar alle vreugde is kort. 't Is tijd om naar huis te gaan. Tweemaal roept Bertha's stem, kortaf, gebiedend. Met 'n diepen zucht staat Lien op.

„Dag lief diertje, dag.”

Ze doet twee passen en keert zich om. De hond is blijven zitten. Hij kijkt haar na, met een verlegen gezicht. Hij weet wel, dat het zijn lot is, verlaten, mishandeld, beschimpt te worden. Toch is er iets smeekends in zijn houding. Lien gaat heel vlug heen. Ze kijkt niet meer om..... Dat doet haar te veel verdriet.

Maar bij den uitgang van het plantsoen, kan ze 't niet meer uithouden..... Tien pas achter haar, trippelt de magere hond langs de huizen. Hij kan geen afstand doen van z'n geluk. Om z'n weldoenster niet door zijn nabijheid te vernederen, om niet onbescheiden te zijn, blijft hij telkens even staan. En dan gaat hij weer verder. Waarom? Helaas! Er is geen hoop... Maar, als hij haar niet meer zag, zou hij weer opnieuw heel

alleen zijn. In den nacht van zijn arme, donkere ziel is Lien het kleine, schitterende lichtje.

„O, Bertha hij loopt met ons mee!”

„Nou, 't is wat moois. Als ze maar niet gelooven, dat dat vieze beest van ons is!”

Dat vieze beest! Maar Lien is te bewogen om te protesteeren. De arme hond loopt met haar mee! Dat bewijs van liefde treft haar door en door. Hij volgt haar! Hij houdt van haar. Hij wil haar niet verlaten. Ten spijt van de nadrukkelijkste bevelen, blijft ze staan en keert terug..... Het arme hondje is bang geworden en blijft ook staan. Zijn halsstarrigheid is zeker strafbaar. Hij trilt op z'n dunne pooten. Maar als opnieuw het kleine handje op z'n kop gelegd wordt, kan hij niet gelooven aan z'n geluk en likt Lien's gezicht.

„Mooi! nu zullen we hem zeker niet meer kwijtraken.”

Kwijtraken? en waarom? Lien wil hem niet kwijtraken. Het is haar hond, hij is immers van niemand. Zij zal hem houden. Ze zal hem verzorgen. Hij zal altijd met haar meegaan. Hij is haar lieveling.

Bertha geeft geen antwoord. Bobby, z'n handje in de hare, waggelt zoet aan haar zijde. Zoolang Lien met haar hond bezig is, zal ze geen gekke dingen doen. En Bertha kan haar gedachten laten dwalen naar haar Fritz, die haar iedere week uit 't hartje van Wurtemberg een mooie briefkaart stuurt met „Vergissmeinnicht.”

Na iederen stap keert Lien zich om. Hij is er nog. Ze geeft hem een teeken met de hand. Hij antwoordt haar met een blik van verstandhouding. Nu ziet hij er veel minder deerniswaardig uit. Het geeft hem een beetje vertrouwen niet meer geheel verlaten te zijn in de wijde wereld. Nu is hij geen rampzalige meer zonder God of gebod. Hij voelt zich in bescherming genomen. Hij schuurt niet meer zoo verlegen vlak langs de muren. Hij snuffelt naar links en naar rechts. Zijn staart staat half overeind. Hij ziet er haast vroolijk uit. Lien voelt zich heel trotsch.

Lien voelt zich heel trotsch, en toch, naar mate ze dichterbij huis komen, begint een geheime angst haar te kwellen. Wat zullen ze met den armen hond doen? Zoo straks kon ze gemakkelijk flink zijn. Het was nog ver. De toekomst lag nog voor haar. Ze kon luchtkasteelen bouwen. Maar als zij linksaf slaan, heb je daar de fontein, en voorbij de fontein zie je heel gauw het tuinhok. En dan, wat zal er dan gebeuren? Lien weet het wel, ze zullen 't niet goedvinden, dat ze haar vriend in den tuin laat. Ze zal het niet eens durven vragen. Dat is een onverbiddelijke wet, waaraan niet te ontkomen is. Papa is gesteld op z'n bloemen. Honden komen niet over den drempel. Het verbod is uitdrukkelijk..... Wat zal er gebeuren?

(Wordt vervolgd).

SLIJMZWAMMEN.

Soms kan men in bosschen op rottende plantendeelen, slijmachtige klompen vinden, die dikwijls een vrij aanzienlijke grootte (b.v. 1 d.M. of meer middellijn) kunnen bereiken en die de oningewijde zeker niet voor levende wezens zal houden. Toch zijn ze dit wel degelijk, want we hebben te doen met de zoo eigenaardige slijmzwammen of Myxomyceten, wezens, die gewoonlijk tot de zwammen worden gerekend, dus tot een afdeling, die men meestal als planten beschouwt. Men zou ze echter met evenveel recht tot de dieren kunnen brengen; ze worden dan ook wel „zwamdieren” of „dierzwammen” genoemd.

Een gemeenschappelijk kenmerk van de slijmzwammen is, dat ze geen zwamdraden hebben. Sommige soorten leven parasitair.

De ontwikkeling gaat gewoonlijk ongeveer als volgt. Wanneer de sporen rijp zijn, trekken de slijmklompen zich samen, totdat ze vrij vast van consistentie zijn geworden. Ze bevatten dan vele meestal donker gekleurde sporen, die nadat ze vrij gekomen zijn, door den wind worden verspreid. Komen deze sporen nu op een vochtige voor ontkieming geschikte plaats, dan komt er een eencellig, van een vrij lang draadje voorzien wezentje uit, dat vrij veel gelijkt op de welbekende zweepdiertjes of flagellaten. Het verandert dan van vorm, totdat het er uitziet als een amoëbe, dus als een klompje protoplasma met armpjes. Door samenvloeiing van een aantal van zulke amoëben ontstaan slijmachtige klompjes, die door verdere samenvloeiing met elkaar overgaan tot de grootere klompen, die men, zooals we in 't begin zagen veelal in bosschen vindt.

G. K.

Foto C. Steenbergh.

DE WOONSCHEPEN AAN DE SARPHATIKADE TE AMSTERDAM.

IETS OVER WOONSCHEPEN.

ER is bijna geen der rustige grachten in Amsterdam meer, of er ligt een woonschip, en op allerlei plaatsen bouwt men er, hetzij dat men de toekomstige bewoner zelf aan het timmeren ziet, hetzij dat een paar geofende timmerlieden vakkundig aan het werk zijn. Was het vroeger meer de wensch om een verplaatsbare woning te bezitten, die 's winters in de stad, en 's zomers buiten kon liggen, tegenwoordig is het de dringende noodzakelijkheid om onderdak te krijgen, al is het dan ook maar een drijvend.

De eerste woonschepen, die door menschen werden bewoond, die niet hun beroep met het schip uitoefenden, waren dan ook veel meer op verplaatsen ingericht als de tegenwoordige, die meer en meer op huizen op het water lijken, en gevoegelijk op palen konden gebouwd zijn. Zoo'n vroeger type is de zoo welbekende „Zwerfer”, een woning, die in de eerste plaats schip is gebleven. De woonschepen, die nu gebouwd worden, en dan meer als woning ingericht zijn, vinden in „t Drijfhuis” wel een goed voorbeeld; en het is gemakkelijk in te zien, hoe veel deze woningen lijken op de op palen gebouwde, als men slechts denkt aan de directie-keeten, die hier en daar in de Amsterdamsche grachten verspreid zijn. Deze hebben echter meest alle een verdieping, en dat een woonschip die meest niet heeft, bewijst, dat men wel degelijk rekening moet houden met de wetten van het evenwicht, die voor ieder schip perken stellen.

Men bouwt het woonschip van thans meest op een dekschuit of op een zandbak, uit de tweede hand gekocht, waarbij de ijzeren schuiten verre de voorkeur verdienen boven de houten, maar dan ook zeer veel duurder zijn. Een houten schuit vooral zal altijd wat lekken; er moet dus een gemakkelijk bereikbaar handpompje in de woning zijn om geregeld lens te kunnen pompen. Wanneer er vorst komt moet een houten schuit altijd in een bijt gehouden worden, anders zou zij te veel lijden. Een ijzeren heeft dat niet zoo zeer nodig.

De schuit bepaalt natuurlijk den vorm van de woning. Wanneer de woonruimte gedeeltelijk in de holte van de schuit komt, dus als het ware in de schuit zakt, zal men een lager en dus stabielier woonschip krijgen, dat ook beter onder bruggen door is te halen; maar het is zeker veel vochtiger als het boven op de schuit gebouwde huis. Men zou bijna kunnen zeggen, dat dit verschil in bouw bepaalt of men meer een schip, of meer een woning krijgt.

Wordt de woning boven op de schuit gebouwd, wat bij een dekschuit of zandbak wel meest het geval is, dan krijgt men gelegenheid haar wat over de boorden heen te bouwen. Dit is echter aan scherp gestelde grenzen gebonden; het geheel wordt al zeer spoedig onstabiel, en bij het loopen van

de eene breede zijde naar de andere gaat de heele geschiedenis mee over. Dit was voor de bewoners van het Drijfhuis aanleiding om hun schuit van dezelfde inrichting te voorzien, die de smalle kano's der inboorlingen der stille Zuidzee hebben, een stel drijfbalken. Aan weerszijden drijft in het water een zware balk, die met ijzers vast is verbonden met het verst overstekende deel der schuit. Gaat nu de schuit om de een of andere reden scheef, hetzij door wind, hetzij door een zwaren last, dan moet de eene balk uit het water gelicht en de andere ondergedompeld worden.

Door overbouwen is het mogelijk op een schuit van bv. 4 meter breedte, een woning van 5 meter te bouwen.

De beide typen, die ik dus zou willen onderscheiden, zijn de *opgebouwde*, en de *ingebouwde* woonschepen. Bij de opgebouwde blijft de holte van het schip voor bergruimte over, maar meest is het daar vrij vochtig.

Als de woning, die natuurlijk bijna steeds van hout is (zeer soliede schepen, als de Soeka Ati, zijn van ijzer), niet van dubbele wanden voorzien is, wordt zij bijna onbewoonbaar door de koude en de tocht. De tusschen de beide wanden zich bevindende luchtlaag is reeds een uitstekende warmteïsolator, mits zij stil sta; nog beter is het, deze ruimte op te vullen met een of andere slecht geleidende stof, slakkenwol, turfmoelm, of eenvoudigweg turven. Bijna alle schepen zijn van dubbele wanden voorzien. Dat men er toch wat harder zal moeten stoken als in een stadshuis, dat ingesloten is tusschen andere, ook verwarmde huizen, laat zich begrijpen. Is het woonschip echter goed gebouwd, dan is het niet kouder dan een buitenhuis.

Wat nu de inrichting betreft, daar is niets over te zeggen omdat men alles kan maken van de beschikbare ruimte, wat men maar wil. Het eenvoudige woonschip bevat woonkamer, slaapkamer, en een keuken; het luxueuze, talrijke vertrekken, tot rooksalons toe. Of er ergens een billard op staat, zooals zoowel de Engelsche als de Duitsche oorlogschepen dat in den oorlogstijd gehad hebben, weet ik niet.

Natuurlijk is de ruimte beperkt, en men ontmoet dan ook overal inrichtingen, die aan onze groote schepen doen denken. Dan blijkt ook duidelijk, hoeveel minder ruimte ingetimmerde, vaste meubelen innemen. Een ingetimmerd buffet bij voorbeeld zal geen achterwand noodig hebben. Overal ziet men dan ook ingetimmerde banken, kasten, bedden, washtafels. Dat zulke meubelen gezellig en fraai kunnen zijn, blijkt wel uit het ruime gebruik dat er van gemaakt wordt in onze tegenwoordige landhuizen. Voor zware meubelen is de oude dekschuit ook niet bang; hij heeft wel zwaardere lasten vervoerd; en een piano draagt hij dan ook zonder merkbaar dieper te zakken. Een flinke hoeveelheid ballast, in den

vorm van steenen, in het ruim, $\frac{1}{2}$ verhoogt de stabiliteit.

Belangrijk is de kwestie van de watervoorziening en de verlichting. De meeste woonschepen hebben een water-reservoir, dat van tijd tot tijd met een slang door een kraan op den wallekant gevuld wordt. Een enkele heeft waterleiding aan boord, door middel van een slang, die dan goed beschut moet zijn tegen de koude. De waterleidingmeter bevindt zich dan in een put op den wal.

Het kleine woonschip wordt met petroleum verlicht, het grootere met electriciteit, tenminste als dit mogelijk blijkt. De gemeente Amsterdam stelt tegenwoordig zeer bezwarende voorwaarden hiervoor, zoodat dan ook het Drijfhuis met gas verlicht wordt. Dit wordt ook met een omwoelde slang aangevoerd en dient tevens voor verwarming. De bewoners van het Drijfhuis zijn studenten, en vaak afwezig, daarom is die wijze van verwarming gekozen. Voor het woonschip, dat snel afkoelt, is anders de vulkachel wel de aangewezen verwarming. Hiervoor bouwt men het veiligst en ook het fraaist een paar steenen schoorsteenen zooals de Hulk die heeft. Zooals gezegd, heeft het grootte gewicht hiervan geen invloed.

Ten slotte en niet het minst van belang, — de wijze van vastleggen. Wie niet, zooals de bewoners van de Karekiet en van de Hulk, om van anderen maar niet te spreken, 's nachts in zijn pyama zijn losgeraakte woonschuit met een roeiboortje wil gaan terughalen, die gaat niet dicht bij het vaarwater van snelvarende groote booten liggen. De zuiging trekt de staaldraden stuk, breekt de bolders van het boord, of scheurt de beugels om de meerpalen kapot. Men moet het gezien hebben om de enorme kracht die daar achter zit, te leeren respecteren. Ligt men wat uit de buurt, dan is daar echter geen hinder van te duchten. Staaldradkabels en uithouders zijn dan de veerkrachtigste bevestiging. Mag de schuit niet te ver van zijn plaats met het oog op een waterleidingbuis of iets dergelijks, dan voldoen een paar meerpalen met beugels er omheen het best.

Deining is er altijd wel wat in een woonschip, maar de soep loopt niet uit de borden en slingerlatten gebruikt men alleen op zee.

Een groot bezwaar in Amsterdam is de enorm hoge precario, die onlangs verhoogd is tot f 5.— per vierkante Meter per jaar. Deze onredelijk hoge belasting maakt althans in Amsterdam het woonschip niet goedkoper dan het woonhuis. Thans, nu de gemeentegrenzen zoo uitgebreid zijn, is het ook vrij wel niet mogelijk, door even buiten de gemeente te gaan liggen, dit te omzeilen. Een adres van vele woonschipeigenaars, om voor hen de precario te verminderen, in verband met den woningnood, is reeds eenige maanden onder zeil.

Wat nu de wettelijke bepalingen omtrent de woonschepen betreft, er bestaat een Wet op Woonwagens en Woonschepen van 1918, en een Kon. Besluit van 1919 met bepalingen over de uitvoering dezer wet. Gemeentelijke verordeningen schijnen hernaast nog een tijdlang van kracht te blijven.

In de wet staat, dat geen woonschip bewoond mag worden zonder vergunning van den Commissaris der Koningin. Die krijgt men alleen als het woonschip ter bewoning geschikt is, en als men voldoende middelen van bestaan heeft. Dit laatste klinkt gek, maar men bedenke dat het woonschip en de woonwagen ook een geheel andere klasse van menschen herbergt.

Verder staat in de vergunning, hoeveel menschen op het schip mogen wonen. Men berekent dit naar inhoudsmaten, en het valt meestal zoo uit dat men vergunning krijgt voor 40 personen, als het schip voor drie bedoeld is.

HET WOONSCHIP 'T „DRIJFHUIS" AAN DEN AMSTELDIJK TE AMSTERDAM.

In het K.B. zijn nog nadere voorschriften omtrent inrichting en bouw opgenomen. Na de aanvraag wordt het schip geschouwd en het krijgt dan den naam der gemeente met een nummer aan de achterzijde ingebesteld. Is ten slotte de vergunning er, dan worden er op de zijkanten nog de bekende autonummer-bordjes aangebracht, met een provincieletter en een nummer. Dit alles brengt een groote hoeveelheid rompslomp mede, maar daarmee is het den woonschiphbewoner ook gegeven, rustig zijn leventje op het water te leiden. Als hij nu niet pal midden in de stad ligt zullen de mooie ochtenden en de kalme avonden hem een openbaring zijn. Men begrijpt dan pas, wat het water voor Holland is; er komt geen einde aan de verscheidenheid der schepen, die voorbijvaren, en heeft men het geluk in een water te liggen waar veel sportvaartuigen doorkomen, dan moet het al heel raar loopen, als men zelf niet al gauw een wherry of een boeiertje aan het woonschip heeft vastgemeerd liggen.

v. O.

WACHTKAMER-KRABBELTJES.

IN de ruime, witmarmieren galerij, die als wachtkamer dienst doet, zitten suffig-geduldig de patiënten voor het spreekuur te wachten.

Achter de half neergelaten kree'sstaat vijandigen fel de heete dag onder loodrechte zonnestrallen — hier in de koele schemer boven den blanken vloer, tusschen witgeverfde stoelen en wat plantengroen, hangt 'n luie sfeer van rust en behaaglijkheid.

Foto C. Steenbergh.

INTÉRIEUR VAN HET WOONSCHIP „T DRIJFHUIS".

Een zwak uitzierend meisje met donker omringde oogen tuurt al geruimen tijd op een advertentie van motorolie op den achterkant van een der verformfaaide tijdschriften, die hier en daar op de tafeltjes slingeren — moe, en zonder een schijn van jeugd zit ze in haar stoel weggedoken, terwijl de doffe oogen wezenloos op één punt staren.

Wat verder verbijst zich een dikke mijnheer van ongeduld, hij heeft haast en zit als op spelden; gelukkig is hij spoedig aan de beurt, dat merk ik aan de blikken waarmee hij naar een jongmensch zit te kijken. De persoon in kwestie heeft een verbonden hand en de dikke mijnheer taxeert voortdurend hoeveel tijd er noodig zal zijn, eer de dokter die hand nagezien, gereinigd en opnieuw verbonden zal hebben.

Hij haalt zijn horloge uit, kijkt tersluiks naar de verbonden hand tegenover hem, bergt het horloge weg, trommelt op de stoelleuning, daarna met den voet op den grond en verbijst zich.

Aan een tafeltje wat verder, vertelt een wijkverpleegster het langademig verhaal van haar „och-toch-zoo-lieve-patiëntjes” daar en daar, aan een oude dame, die met vriendelijke knikjes zonder de minste belangstelling luistert naar die overvloed van niets-ter-zake-doende finesses.

Een auto komt aangezoemd, alleen het onderste deel is zichtbaar onder de kree — 't zijn twee gele draadwielen en een stukje roode carrosserie; het roode portier wijkt open en een paar bloote voeten in kralen muiltjes, daarna een paar bruine voeten, stappen, via de rubber-belegde treeplank, uit. Twee hoofden buigen onder de kree door en 't Chineesche mevrouwje met haar baboe staan in de wachtkamer. In de slendang hangt een logge baby; een geweldige speen tusschen twee volumineuse pafwangen, waarboven een paar als uit zwart hout gesneden oogjes, open staan.

Op het hoofdje is een stijfgebreide wollen muts geplakt; een gevoerde flanelle cape, met een hard-rose lint onder het weeke kinnetje vastgestrikt, benauwt het slachtoffer zichtbaar, en de nog-niet-loopende voetjes, die in een ongemakkelijke houding uit de slendang steken, zijn beschermd door gehaakte sokjes van blauwe wol.

Het jonge moedertje in een dunne, fijne kabaja, waardoor

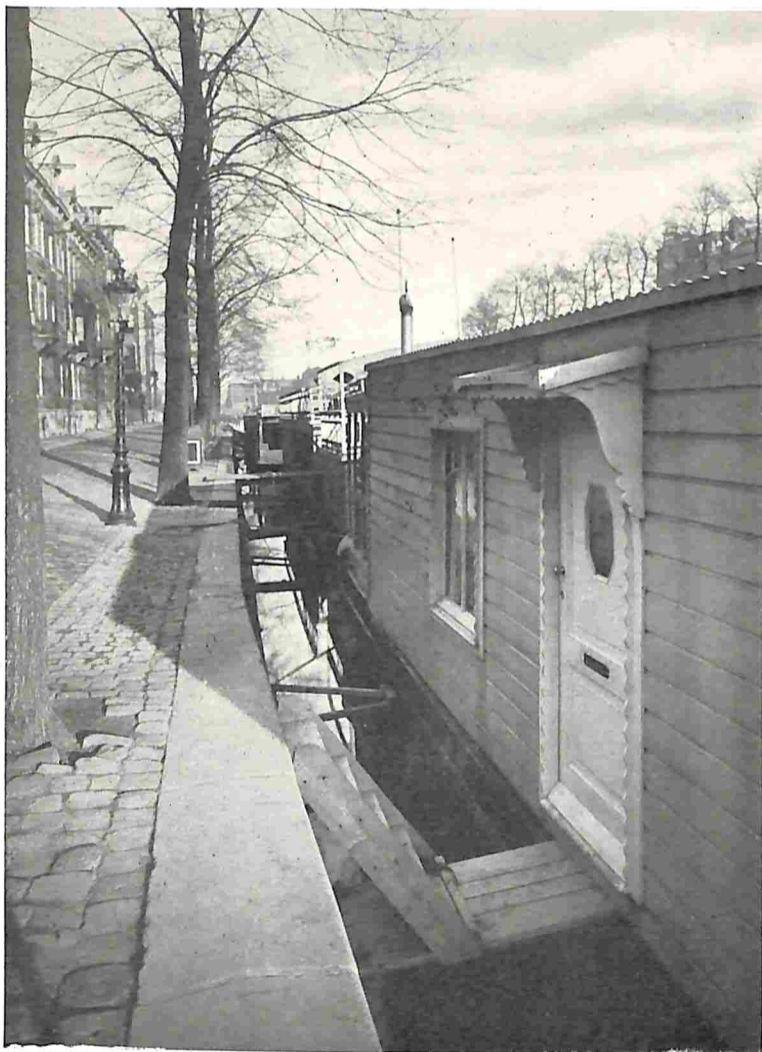

Foto C. Steenbergh.

DE WOONSCHEPENVLOOT MET DE PRIMITIEVE BRUGGETJES, VAN DE SARPHATIKADE AF GEZIEN.

heen armen en hals zichtbaar zijn, kijkt met welgevallen naar haar goed-ingepakte spruit, die daar zoo tevreden in baboe's slendang zit.

De wachtende patiënten, wier oogen voor de nieuwaan-gekomenen even zijn opengegaan, vervallen weer in hun loome houding, slechts de stilte wordt nu verbroken door wat slik-geluidjes van het zabbelende kindje en het geneurie van baboe's vijftonig, zeurig slaapliedje.

Maar 't is nu toch met 's kindjes geduld en uithoudingsvermogen gedaan; na wat schorre keelgeluidjes schalt ineens met een klagelijk geluid zijn stem op, en hoewel baboe haar stap versnelt en harder haar deuntje zingt, gilt het kind harder en harder. Het speentje valt op den grond, 't moedertje raapt het op en steekt het, inéens-door, weer in het kindermondje, dat het boos weigert. Onder de cape bewegen heftig de dikke armpjes als in een behoefte naar vrijheid.

Ik kan het niet langer aanzien en eer ik het weet heb ik gezegd:

„Anak terlaloe panas, brankali.”

Dadelijk wendt het Chineesche vrouwje haar ovaal, glimlachend gezichtje naar mij toe, ze wenkt de baboe en ontdoet het kind van cape en muts.

Nu zie ik ook waarom het kleintje hier is gebracht. Op het bovenarmpje branden de vijf vurige vulkaantjes der inenting. Eenige oogenblikken is baby stil, dan begint hij weer te schreien, gehinderd door warmte, pokken-narigheid, slaap en honger. 't Moedertje is nu ook opgestaan, een slank porceleinen popje. Ze neemt haar kindje over, laat de juweelen van haar vingers voor zijn starre oogjes schitteren, en als dat nog niet helpt, neemt ze uit de haarwring een gouden naald, op welks top een flonkerende groene steen als een bloemknop in gouden blaadjes gevat is. Met stuntelige schokjes gaat een dik handje naar het groene puntje, slaat er voorbij, dan nog eens..... daar heeft hij het! Moeder houdt de scherpe punt stevig in haar hand en nu begint het spelletje — de groene steen verhuist van het linker handje in het rechter, van rechts naar links.....

Moeder kijkt glimlachend, baboe eveneens, en ook de ongeduldige mijnheer, de wijkverpleegster, het jongmensch met de verbonden hand lacht en het oude dametje zegt: „Och kijk toch es, wat lekker”.....

En in de glimlachende stilte die om het kindje gesponnen is, gaat plotseling de deur open en roept de dokter:

„Wie volgt?”.....

In den koelen schemer der dokterswachtkamer blijven de overgebleven patiënten hun beurt afwachten, en speelt het Chineesche kindje met 't groene juweel.

Als 't mijn beurt is, om naar binnen te gaan, is zijn dik bolletje op moeders schouder in slaap gevallen.

ANNY B.

LEGENDE VAN DE BERGKERK TE DEVENTER.

WAAR eens, in het Zuid Oostelijk deel der stad Deventer, op de kruin van den heuvel, zich een oude burcht verhief, aan welken, volgens sommigen de stad haar naam zou ontleenen, werd omstreeks het jaar 1200 een kleine, aan St. Nicolaas gewijde kerk gesticht, in welke de dienst, niet dan na heftige tegenkanting van de kanunniken van de St. Lebuinus kerk, aan de monniken van de Abdij te Vaerle bij Koetsveld in Munsterland werd overgelaten. De Abt van dit Stift benoemde een der kanunniken uit zijn Abdij, die, als „Pastoor op den Berg” de herderlijke diensten verrichtte. Toen later dit gebouw te klein bleek, werd het vervangen door een kruiskerk met twee naast elkander staande, gelijksoortige torens. Men heeft gemeend dat de een dezer iets hooger reikte dan de ander, maar er moet hier gezichtsbedrog in 't spel zijn. Het is n.l. geheel afhankelijk van de plaats, waar men staat, of men de torens even groot of ongelijk van hoogte ziet.

Intusschen heeft dat gewaande verschil aanleiding gegeven dat de volksfantasie er een oorzaak voor uitdacht, zoodat de oude legende van de Twee Zusters van Deventer ontstond, welke in het kort op het volgende neêrkomt

Daar waren eens — aldus luidt de aanhef ook van dit sprookje — twee zusters in de stad, die elkaar van jongs aan zeer beminden en lief en leed met elkander deelden. Er bestond een groote overeenkomst tusschen de beiden en het eenige noe-

menswaardige onderscheid was misschien, dat de eene iets grooter van gestalte was dan de andere.

Op zekeren dag gebeurde het, dat uit den vreemde een ridder in de stad kwam, dien ook Martha en Beatrix ontmoetten. Zooals dat gewoonlijk het geval is, werd hij al spoedig het onderwerp van veler gesprek en ook de zusters spraken dikwijls met elkander over hem. Inzonderheid Beatrix werd niet moede van haar sympathie voor den ridder te gewagen. Intusschen werd zij soms in haar nachtrust gestoord door het onderdrukt snikken van Martha, die, evenwel, op een desbetreffende vraag van haar zuster, met wie zij haar slaapkamer deelde, ontkende eenig leed te hebben en beweerde dat de verbeelding Beatrix parten moest spelen.

Toen gebeurde het op zekeren keer dat Beatrix snikkend den nacht doorwaakte, tegenover haar zuster bekenkend hoe de jonge man van haar afscheid genomen had terwijl hij gereed stond de stad, in welke hij tijdelijk vertoefd en vele harten voor zich gewonnen had, te verlaten.

Intusschen, zij zou hem, vóór zijn vertrek, nog eenmaal ontmoeten. En toen was het, dat hij haar zoete woorden in 't oor fluisterde, zoet en wreed tegelijk, immers, hoezeer hij haar ook beminde, toch moesten hun wegen zich scheiden. Thuis gekomen, stortte Beatrix haar hart voor Martha uit, niet verheeld hoe zij den ridder gevraagd had, in plaats van haar, haar zuster lief te hebben, op welke vraag hij evenwel het antwoord was schuldig gebleven.

Menigen angstigen nacht doorleefde zij, bij waken en dromen was zij vervuld van hem die haar verlaten had, maar dien zij met haar gedachten niet verlaten kon.

Op zekeren dag klopt een visscher aan de woning van het zusterpaar om Beatrix in het geheim te zeggen dat de jonge ridder haar wacht ter plaatse, waar zij hem het laatst ontmoette. Tevens overhandigt de visscher aan de jonkvrouw een kostbaren steen als pand. Een moeilijken dag, een zwären nacht doorworstelt Beatrix. Dan, de drang naar den geliefden ridder, die haar niet verlaten kan, wordt haar te machtig. Zij sluipt, den edelsteen in haar hand verborgen houdend, haar woning uit, om straks den wachtenden ridder in de armen te snellen, die haar fluks op zijn paard heft en met haar wegrijdt.

Niemand zag ooit een der beiden terug; tevergeefs hoopte Martha haar zuster althans nog eenmaal te mogen wederzien, totdat de dood zich ontfermen kwam over haar verlatenheid. Stervend droeg zij toen den priester, die haar bijstond, op, een kerk te doen bouwen met twee gelijksoortige torens, de een slechts iets grooter dan de ander, opdat, na den dood van het zusterpaar, althans deze tweelingen onafscheidelijk naast elkander zouden voortbestaan, zonder elkaar ooit te verlaten.

F. W. DRIJVER.

VAN RAAF EN HAVIK.

Het was al voor jaren, dat 't ravenpaar zich in de streek gevestigd had en de dieren uit de omgeving — als zij praten konden — zouden zeker één lang verhaal kunnen doen van de meest gruwzame geweldenarijen, waaraan dit eerbiedwaardig stel zich, zonder ophouden, in dien tijd had schuldig gemaakt. Want hoewel alleser in den welhaast meest volstrekten zin van 't woord, daarbij buitengewoon schrandere en ondernemende, zéér voorzichtig, maar niettemin ongelooft brutaal en stoutmoedig, grijpt de krachtige raaf op z'n tijd dieren aan, die haar belangrijk in grootte overtreffen. Naast plantaardige gewassen, naast insecten, kleinere zoogdieren en vogels, is noch de haas — gezond of aangeschoten — noch de fazant veilig voor haar altijd gragen honger. Geen nest kan zij ongemoeid laten en ook talloze jonge onervaren dieren worden haar prooi.

Geen wonder dan ook, dat, als 't nobele ravenpaar uitvloog, ieder vogeltje in den omtrek de schrik om 't lijf sloeg en allen overhaast op de vlucht sloegen of allersnelst een veilige schuilplaats opzochten. Met angst en met beven volgden zij dan van uit hun verscholen plekje de koene en majestueuze vlucht der zwarte roovers, die, bijna steeds niet ver van elkaar verwijderd, nu eens met uitgespreide vleugels zwevend in sierlijke kringen, dan snel wikkend in grooten spoed, hun jachtterrein kwamen afstroopen. De enkele sperwer, of zelfs valk, die mogelijk wel eens in de nabijheid kwam, trok liever maar kalmpjes verder en ook de anders toch zoo brutale zwarte of bonte kraaien — die de raaf geducht haten — voelden zich niet sterk of talrijk genoeg om te zamen haar zooveel geduchtere verwanten aan te vallen en te verjagen. Zoo

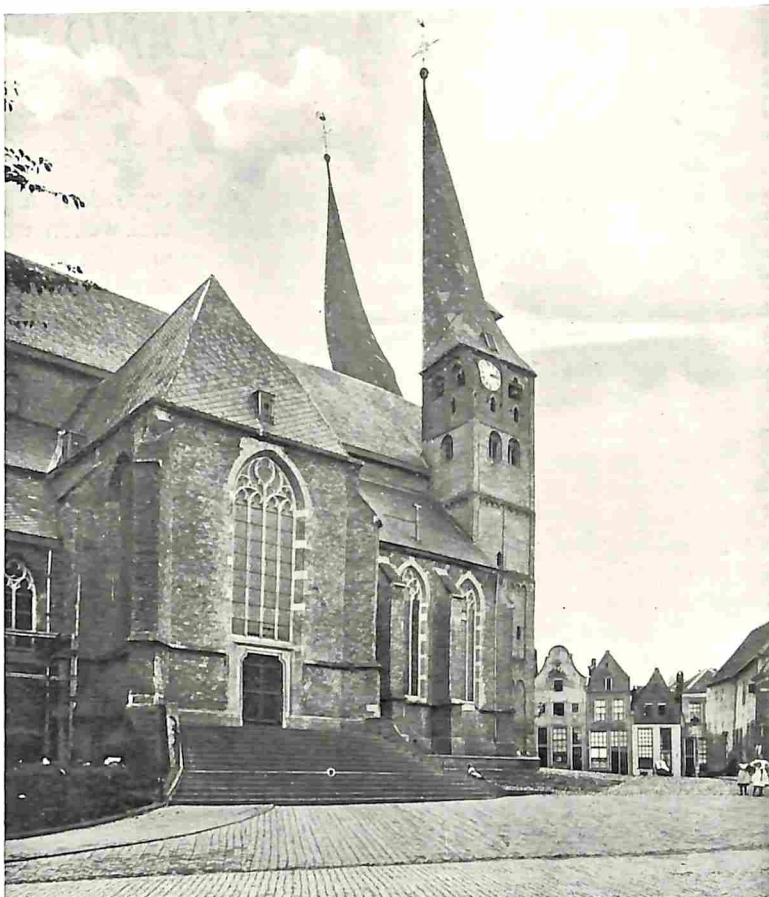

Foto C. Steentgerh.

DE BERGKERK TE DEVENTER.

behield 't ravenpaar al lange jaren, onbevochten de alleenheerschappij in die streek en zij zelf voeren daar wél bij.

Maar ook voor raven klimmen de jaren en al wil men, dat zij zéér oud kunnen worden — sommige volkeren, zegt men, houden haar voor onsterfelijk — bij het vermeederen aan ervaring, daalt zeker éénmaal de lijn harer fysieke bekwaamheid. Hoe 't ook zij, de overgang van zomer op najaar was ditmaal 't oude mannetje niet in de kleeren gaan zitten en toen op een ijskoude, guren Novemberochtend 't paar ontwaakte, voelde mijnheer raaf zich ziek en ellendig en had hij geen zin mee uit te vliegen om zich het anders zoo sterk begeerde morgenontbijt te verschaffen. Dus ging mevrouw dezen keer alleen en was spoedig aan den gezichtseinder verdwenen. Maar toen 't mannetje daar zoo akelig en verlaten een tijdje zat te koekeloeren, toen besloot het toch maar eens te zien — want een raaf heeft altijd erg honger — of 't misschien niet vlak in de nabijheid iets van z'n gading kon vinden. Hij strekte zijn thans loodzware vlerken en kringelde moeizaam wat in de buurt rond. Maar 't zat hem dit keer niet mee. De dieren waren hem hedente vlug af en aas of iets anders eetbaars was er niet, doch toen hij weer eens opkeek, zag hij heel in de verte, voor een mensch nog onzichtbaar, in de lucht 'n kleine donkere stip.

Hij zou geen oude raaf geweest zijn, indien hij in die weldra steeds meer naderbij komende stip niet zoo aanstonds 'n roofvogel herkend had. Als de raaf zijn gade bij zich had gehad, of zich gezond en sterk gevoeld had, zou de naderende roofvogel hem welhaast in 't geheel niet verontrust hebben, doch thans kwam deze ontmoeting al wel heel erg te onpas. Want ook de havik — immers de groote sterke roover, die snel naderbij kwam, was niemand minder dan zoo'n stoutmoedige luchtschuimer — die vandaag eens dezen kant heen gezworven kwam, had evenzeer de raaf herkend en even zoo gauw met z'n ongelooft scherp roofdierblik ontdekt, dat 't met z'n tegenstander niet heelemaal in orde was.

Doch tijd of gelegenheid voor dezen laatste om te ontkomen was er ditmaal niet, dus moest er onmiddellijk gehandeld worden. Alle krachten inspannend gelukte 't den ouden raaf nog eenige malen zoo te manoeuvreeren, dat z'n vijand niet op hem kon stooten, maar ten slotte ging 't niet meer. Steeds moeizamer en minder snel werden zijn bewegingen en eindelijk gelukte 't z'n behendigen aanvaller boven hem te komen.

Toen 't ravenwifje eindelijk wederkeerde, heeft zij een langen tijd naar haar heer gemaal uitgekeken en is later voorgoed uit de streek verdwenen.

BATO.

IN HET BASKENLAND.

(Slot).

Hendaye. (Basses-Pyrénées), 22 Juli 1920.

HETGEEN, voor maanden al, met vreugde door mij werd tegemoetgezien, is sinds een tweetal weken nu wezenlijkheid geworden. Dat wil zeggen, mijn vrienden de schilders Jaap- en Willem Dooyewaard zijn voor een tijd mij hier in het Baskenland gezelschap komen houden, — mij op komen zoeken met hun verfkisten en doeken en vouwstoeltjes en schetsboeken en wat er nog verder al niet tot de uitrusting van een paar op reis zijnde Sint-Lucaszonen behoort.

En zoo is het dan dus nu niet meer op mijn eentje, dat ik hier tochten maak, dat ik het oude Eskual-Herri bezie, doch zijn de gezamenlijke wandelingen, is het genoeglijke zwerven met z'n drieën begonnen, een zwerven nu eens in het Fransche-, dan weer in het zoo heerlijk mooie-, in het zoo heerlijk droomerige Spaansche land. —

Waar waren wij niet al reeds!..... In de zonnig groene maïsvelden en tusschen de stille weiteakkers, ver buiten Hendaye, — aan het strand, daar waar hoog boven stralend blauw van zee, de grillige rotsen bouwen, — rond de kleine, witte hoeven van Behobie, — op den koelen heirweg naar Urrugne, — in het wonderre, grijze Fuenterrabia, met haar nauwe, schier nog middeleeuwschestraatjesronden als uit ivoor gesneden klokketoren, — en ja! 's avonds veel in Irun, daar onder de oude, eerwaardige platanen voor de Santa Maria del Juncal, of....., lekker lui genietend er van een welverdiende „café con leche” en een cigarette, in een gemakkelijke rieten stoel, daar op den Paseo de Colon.

En hoe heerlijk vlotte er al niet het werk!.....

Ah! wèl is het voor schilders een paradijs, dit Pyreneeënland aan zee. Een wezenlijke lusthof, waar men heel, heel lang, zoo niet voor immer zou willen zijn.

Vreemd en jammer, dat, nitgezonderd thans mijne vrienden Dooyewaard, nog geen enkel Hollandsch, beeldend kunstenaar, — die anders toch wel vaak het Zuiden zoeken — hier bij de Basken was.

Kom, mijne heeren! waarom nu altijd naar de Rivièra, en nooit eens naar Hendaye, naar Fuenterrabia, en naar de visschers van San Sebastian? —

Ja! een paradijs voor schilders, noem ik het Baskenland! Een wezenlijke lusthof voor schilders!

En daarmee zeg ik stellig niet te veel, daar ben ik zeker van. Immers, zijn èn landschap, èn figuur, èn interieur, er niet zoo schoon als ge maar bedenken kunt, hier in het oude Eskual-Herri?

Vindt ge er aan zee niet een kust van de wonder-kleurigste rotsen, van hoog opgaande, allergrilligst teekenende rotsen, — van rotsen waarvan er, van het land af, alleenstaande, als wild fantastische gedenkzuilen doen, of op heel antieke paleisruïnen gelijken, terwijl aan den rand van het groote water anderen weer aan de kunstig gebeitelde reliëfmuren van een Toltek tempel doen denken, of door hun mozaïek van stille, zachte kleuren, door hun grijs en geel en geelbruin en groen, en door allergeheimzinnigste schaduwen hier en daar, u de toovergrot uit een of ander wonderlijk sprookje in de herinne-

ring brengen, — van rotsen ook, die door hun eigenaardigen vorm, bij het ondergaan der zon, of 's avonds bij stille maan, gedachten aan afbeeldingen uit verre, mysterieuze landen bij u wekken, — en van weer andere rotsen, die, bij vloed even maar onder water, wanneer het tij afneemt een vreemd chaotische wereld u toonen van goudbruine en mosgroene riffen en klippen, met daartusschen overal, bij zon, diep blauwe plassen, met er achter de groote zee, blauw, schitterend blauw met nu en dan even een geestig wit van schuim daar waar een te speelsche golf breekt tegen het steen?

Vindt ge er niet hier en ginds aan de kust strooken teer blond, vlak strand ook, — stil, verlaten zeestrand met er achter lage, bloemen-begroeiende duinen en eenzame boschjes van wilde acacia, — en zeestrand waarop, in den zomer, blanke zonnetenten, en vroolijk bont gestreepte koetsjes, en het gedurfd kleurige en bevallige van mondain badleven, — en strand waaraan, in het voorjaar, en op wazig gouden herfstdag, de visschers komen, de donkere Basken met roeiboot en lang, smal net, de „korrokoña” en de „orratza” en de „loupina” vangen gaan? Vindt ge er niet aan de kust de in schoon-

heid moeilijk te overtreffen baai van Pasajes, — en die van Chingoudy, „où les bateliers chantent leurs airs des vieux temps,” — en o! zoo vele anderen nog?

En oude, grijze stedekes, — en dorpjes van sardinenvisschers, — vlak aan zee? —

En dan,..... het groote binnenland van Eskual-Herri! Het groote binnenland van Pyreneeën, en Bergen van Cantabrië, en Sierra's van Noord Navarre, met daartusschen overal de valleien van maïsvelden, en weiteakkers, en appelgaarden, en wijntuinen af en toe! Het binnenland, met de Baskensteden en -stadjes, met de witte dorpjes, en met de blankgekalkte boerenhoeven!

Zie ik er niet elken dag weeraan de schoonste doeken in? Vanaf heel, heel vroeg, bij het nauw' krieken van den dag, tot 's avonds, wanneer een laatste licht nog de toppen der bergen als in goud zet? Zoowel onderstralenden zonnememel, als bij angstig donkere onweerslucht, of onder het teer grijze waas van regendag?

Ah! ge moest ze eens kunnen zien, de landweggetjes hier bij de Basken, die vaak moeilijk begaanbare land-

weggetjes, die kronkelend tusschen zacht glooiende akkers en boomgaarden, allengskens, u de heuvels en de bergen in voeren, — en dat land van rijpgele tarwe, en sappig groene, breed uitgroeiende maïs, en bloeiende klaver, dat land met z'n bonte, laag geknotte platanen, en z'n eerwaardige notebomen, en z'n fijn acacialoover, en z'n eenzaam staande populieren, dat land met z'n trage ossen voor ouden, primitieven ploeg nog, en met z'n met korven en kleurig gestreepte zakken behangen lastezeltjes overal.

En dan de bergen hier in Eskual-Herri!

Die bergen met hun, — hoe de zon ook schijnt —, altijd deftige, altijd stemmige groenen, — die bergen met hun mooie, blauw-paarse flankkuilen tusschen de streng geteekende zijruggen!

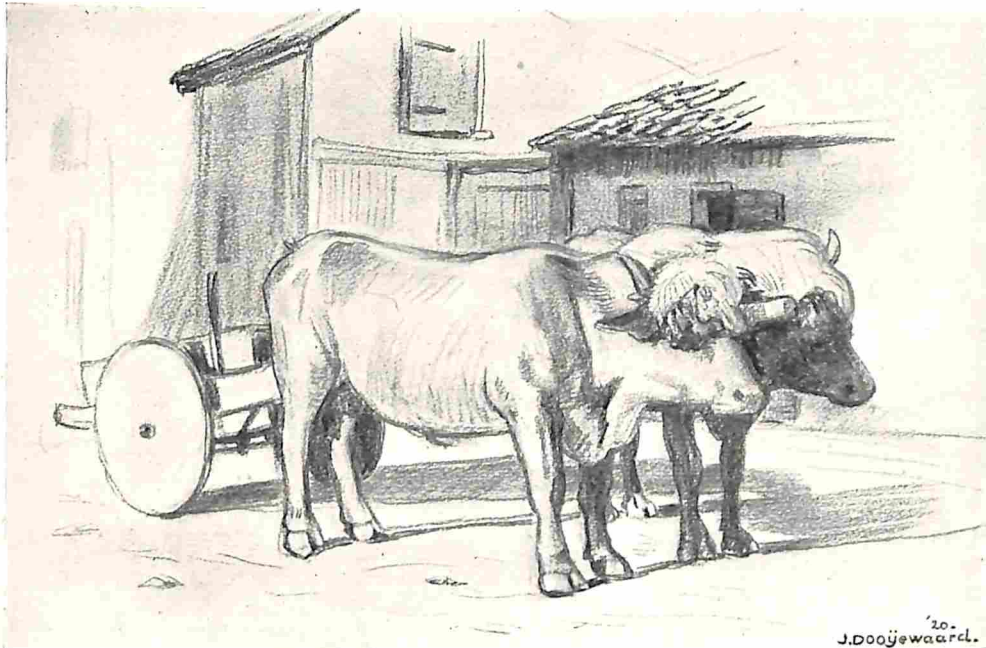
Die bergen, soms geheel in schaduw, met op één plek het groote, sterke licht, — of wel, zichtbaar tot heel, heel ver weg, in verschillende plannen van teer violet en blauw!

Of, — zooals de Sierra's van Noord Navarre —, zonder groen, zonder kleuren schier, in somber grijs en indigo, héél donker, héél triest wel, maar o! van een overweldigende schoonheid toch ook weer!

IN FUENTERRABIA.

Naar de teekening van J. Dooyewaard.

„CARRO DE BUEYES”.
Naar de teekening van J. Dooyewaard.

En wat zoudt ge u niet verlustigen bij het zien van de boerenhoeven hier in het Baskenland, bij die overal hier eenzaam liggende, kalkgewitte boerenwoningen!

Wat zoudt ge u niet verlustigen bij het zien van die in zon warm gele muurtjes daar, — die muurtjes waarin onder verweerd houten balkonnetje, de oude, grijs geworden voordeur met klopper, — die muurtjes waarin veelal een enkel, klein venster maar, klein, diepliggend vensterke waarvoor nuscher overal hier het rood van narijpende tomaten gloeit, — die muurtjes waartegen haast altijd ge een enkelen wijnstok vindt, of wat bosjes drogende lauriertakken, of strengen van dof zilveren knoflook!

O! ik weet zeker dat ge er zoudt willen schilderen, daar bij die witte Baskenhuisjes met hunne daken van zeldzaam mooi, bestorven rood, daar bij die blanke boerderijtjes met hunne hoge, steenen buitentrappen en hunne geestige afdakjes en bijschuurtjes en laddertjes, daar op die vredig stille hoeven ver weg in het land. —

En de dorpjes en de stadjes, hier bij de Eskualdunak? Die plaatsjes, beneden in de „planua”, — en hoog boven in de bergen? O, ge zoudt in velen ervan maanden en maanden willen zijn,..... om misschien een volgend jaar nóg weer er te komen werken.

Daar ben ik van overtuigd.

* * *

San Sebastian (Guipuzcoa), 5 Augustus 1920.

Bij negenen in den ochtend.....

In het mooie, oude visscherskwartier van San Sebastian, waarheen wij — gelijk al zoo vele malen — ook dezen morgen weer onze schreden hebben gericht, zitten mijne vrienden Dooyewaard reeds ijverig te teekenen. Terwijl schrijver dezes, in een van de talrijke roeiboortjes welke er bij de haven hier altijd op het droge staan getrokken, zich een gelukkig niet te ongemakkelijk plekske heeft gevonden alwaar hij wil probeeren eveneens wat te werken.

Bij negenen.....

Een ietwat bedekte hemel, en een koeltje van zee uit. Of wij, zooals vorige keeren, vandaag weer zon, heerlijk felle zon zullen hebben? Ik ben bang van niet.

Maar kom! is het ook bij wat betrokken lucht niet een genot hier te zijn? Hier, aan die gezellig rommelige haven met haar schier nóg gezelliger, schier nóg mooi-rommeliger binnenhaventje, — hier, bij dat toch weer altijd zoo eeuwig schilderachtige gedoe van masten en zeilen en touwen en wimpels, van hel kleurig gepijpte stoombootjes waarboven even een blauwig grijs van rook hier en daar, en van veel, veel roeiboortjes overal, van witte en groene en gele en blauwe roeiboortjes zachtkenes dobberend op het nu donkere water? —

Rechts van mij heb ik, onder tegen een steilen, begroenden bergwand, de lange rij woningen der visschers van San Sebastian.

Een lange rij oude, hooge, witte Baskenhuisen, gebouwd over een galerij waarin de vele tonnen en kuipen, en kistjes en manden, en netten van allerhanden aard, aan het pittoreske weer geen afbreuk doen. Oude, hooge, zeker in jaren niet meer ge-witte woningen, met veel rood en roze van geraniums in de open vensters, en met uit haast alle verdiepingen, buiten aan lijnen en op houten rekken, te drogen waschgoed, veel, kleurig waschgoed. Waarnaast dan weer een brok donker grijze muur waarover het warme goudbruin van versch getaande netten. En dan verder wéér huizen, hogere huizen schier nog, met veel balkons, en rood en roze van bloemen ook, en waschgoed, waschgoed haast overal.

O! wel om te teekenen, en om te schilderen, dat buurtje hier beneden aan den Monte Urgull!

Maar bij strak blauwen hemel en fel zonlicht dan. —

Is het voor de visschers op sardinen en ansjovis, hier een tijd van rust nu, — een soort van „grootte vacantie,” zou men kunnen zeggen —, en vindt ge in hun kwartier

bij de oude, witte galerij, in deze Augustusdagen dan ook meer siëstastemming dan bedrijvigheid, rond een deel der haven — daar waar de zeilschepen uit Bilbao en uit Santander en uit La Coruña voor de kade liggen —, lijkt het mij vandaag drukker dan ooit. Lossen en laden, gooien en schuiven en hijschen en bonken, kettinggerammel en karrenlawaai, roepen in het Bask en roepen in het Spaansch, ah! men is er wel in de weer! Geen mensch hier die niet werkt. En ook de dieren, zij moeten er hunne krachten wel gebruiken, dezen morgen. De dieren, — de „idiak” —, de trekossen hier.

De groote, zwarte en geelgrijze trekossen, onder hun zwaar houten kopjuk, waarover een ruig wollige, witte- of donkere schaapsvacht en roode, lang afhangende franje.

Want ja, dat is wel nog zuiver Bask hier ook gebleven, dat gespan ossen, en die lange, lage ossenkar, en die drijver er voor, — die trage, trage „idiak” met hunne door de zwaar

IN SAN SEBASTIAN.

Naar de teekening van J. Dooyewaard.

wollige jukvacht zoo woest uitziende koppen, — die logge, breedgehoornde „idiak”, getweeën altijd onder het koppelhout, langzaam, sloom aan, stap voor stap voorttrekkend de eigenaardige, lage ossenkar hier, de „orguatiasen,” de oude, schokschuddende Baskenkar op primitieve rolschijven nog, — en die drijver er voor, die overgeduldige leider, met z'n langen, puntigen stok dwars achter over de beide schouders, in langzamen stap voor het juk uit, — die drijver, op z'n witte, zacht touwen sandalen, de verkleurd roode of blauwe ceintuur in breede plooiën rond de lendenen, de kleine, wollen baret boven het gladgeschoren, doorgaans zeer ernstige gezicht, — die leider met zijn haast onafgebroken praten en roepen tegen z'n logge, trage beesten, ze besturend en telkens weer aansporend met z'n langen, dunnen scherp gepunten stok.

„Uoh!..... Já-o-na!!.....”

Ja, wel heel zuiver Bask is dat nog gebleven. Niet hier in San Sebastian alleen, maar nog overal immers in Eskual-Herri.

„Iüh!..... Já-o-na!!.....”

* * *

„Los pintores”, — en daaronder rekent men hier bij de visschers van San Sebastian ook alwel een ieder die iets méér dan gewone belangstelling in hun mooi, oud kwartier toont —, „los pintores”, de schilders, hebben hier aan de haven, geloof ik vele streepjes boven den gewonen sterveling voor. Want hoe moet ik anders de ongemeene vriendelijkheid en de aardige behulpzaamheid verklaren, die wij van bijkans allen er zoo vaak ontvangen. Het is waar, men kent ons drieën, nu, maar den allereersten dag van ons bezoek, ziet, vonden wij het werken hier toen óók reeds niet een bijzonder genot, — er héél anders dan in Irun bijvoorbeeld, en dan in Hernani en in Guetaria en in Elizondo, — waren wij hier niet terstond thuis, werkelijk thuis, in het minst niet gehinderd als wij werden door overnieuwsgierigen, geholpen als wij werden daar waar wij het maar even vroegen?

Zoo vind ik dezen morgen m'n beide vrienden hier dan ook weer vol genoeg aan den arbeid. Laag gezeten op een vouwstoeltje, het groote teekenboek op de knieën gesteund voor zich, de pijp gezellig aan, op den grond naast zich de doos met houtskool en zwart krijt, zitten zij er, de een aan het water, de ander in een klein, mooi straatje dat naar het klooster van Santa Teresa gaat. En gelijk andere malen, hebben zij ook vandaag er weer ieder hun lijfwacht van kleine Basken, — er hun lijfwacht van donkere joggies en meisjes uit het visscherskwartier. O! maar een waarlijk niet hinderlijk gezelschap, deze kleine, zonne gebruide Eskualdunak hier, deze jeugdige bewonderaars met hun mooi, vol blauwzwart haar en hunne groote, donkere, donkere oogen. O neen! evenmin als die andere, die oudere meisjes, die ook af en toe wel eens kijken komen, — evenmin als onze vriendinnen Luisa en Maria Pepelita en Carmen en Joselita Dolorosa, als onze vriendinnen van de waschfontein bij de haven, waarnaar wij vaak zoo graag zitten luisteren wanneer onder hun werk zij aan 't zingen zijn, — wanneer met eigenaardig hooge stemmen

zij er de vreemd droeve, schier Oostersche wijsjes uit Bizcaya en uit Castilla la Vieja beginnen.

Middag.....

Buiten, regen en onweer, — een haast tropische slagregen met snel op elkaar telkens de schelle bliksemflits en een als onderaardsch gedonder.

In het kleine herbergje bij de Santa Maria, zoo zachtjesaan ons lijfkroegje hier in San Sebastian, waar wij nog net voor de bui een onderkomen hebben gevonden, zitten wij thans veilig in ons hoekje aan een der lange, smalle tafels te wachten op het noenmaal dat wij dezen morgen, gelooven wij, weer wél verdiend hebben, en dat door den waard achter de toonbank ons zal worden klaargemaakt. O, een eenvoudig maal, maar, van droog brood en een stuk kaas, wat harde eitjes, een schotelje olijven en een glas Riojawijn, voorgezet straks op de ruwe, ongedekte tafel. Maar waarop wij een ieder toch wel eens zouden willen trakteeren! Want eerlijk, — fijner, blanker brood dan het Spaansche laat zich in Europa niet denken, — rijker, smakelijker kaas dan onze „queso Manchego” hier moet ik nog proeven, — voortreffelijker olijfjes dan die uit Andalucia bestaan immers niet. En dan die nobele, roode Rioja! — die nobele Rioja, u getapt hier nog uit den grooten, leeren wijnzak, uit de toegenaide huid van een varken!

En het herbergje zelf, vonden wij het niet al terstond bij ons eerste bezoek „als geknipt” voor ons liefhebbers van het origineele nog?

Ons kroegje hier, is het met haar zware balken zoldering, haar dikke, gekalkte muren waartegen enkele naïef gekleurde prenten naast een gedurfd bont affiche voor een stiereengevecht, haar primitief buffet waarvoor op den grond, met de vier korte, dikke pootjes stijf omhoog, een paar versch aangekomen varkens wijn, haar zaagselbestrooiden plankenvloer waarop enkele lange, simpel withouten tafels en banken staan, — dat alles in een zeer mysterieus halfduister meest —, ons kroegje, ah! is het niet in waarheid mooier, veel mooier dan al hetgeen ik in „deftig” San Sebastian aan „restaurantes de primera clase” ooit leerde kennen? —

„Se vende sidra”, — ziedaar een aankondiging welke het oog van den vreemdeling, ik zou haast durven zeggen: in iedere straat hier van oud San Sebastian, om dezen tijd van het jaar treft. Zooals men overigens in ieder stadje, in ieder dorpje, in ieder gehucht van Spaansch Eskual-Herri haar nu ontmoet.

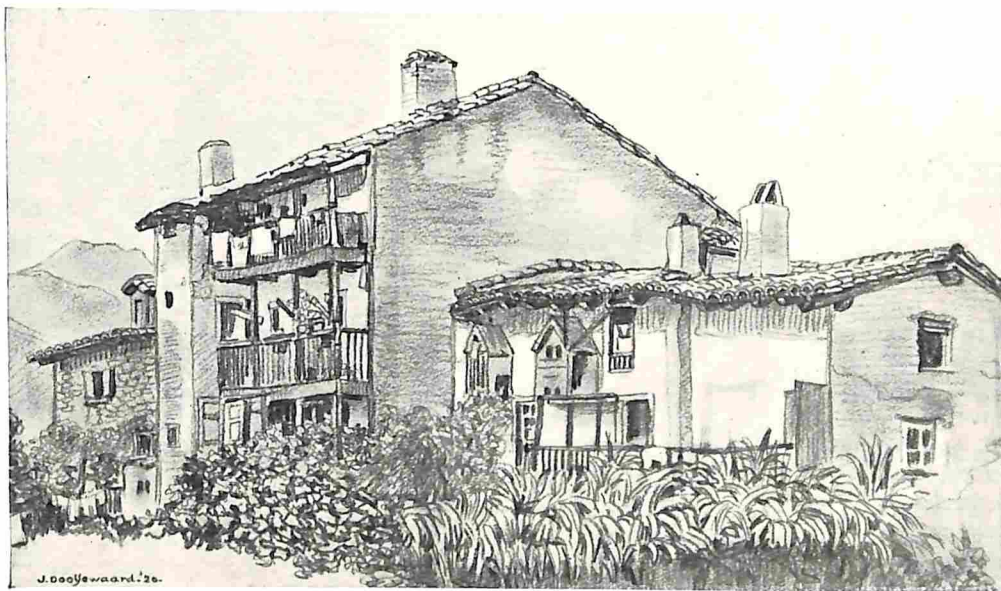
„Se vende sidra”, — en dan is het een uitzondering wanneer uw neus niet ook al meteen onthaald wordt op een lucht van schraal bier en looi. Want is hetgeen men als „te koop” er overal aankondigt niet de door de Basken zoo geliefde appelwijn, de troebele, zurige cider der oude Eskualdunak?

Tumbler na tumbler kan men met smaak er hier van drinken. 's Morgens, 's middags, 's avonds, ja, wanneer eigenlijk niet! Hetgeen ons alle drie zeer verwondert, want lekker kunnen wij die „sidra” maar niet vinden, — nergens.

Waarom wij dan op onze „tournée” van dezen middag — aan buiten werken valt met den regen vandaag niet meer te denken —, ons „toch” telkens weer in een ciderkelder vinden gezeten? Kijk, omdat met de kroegjes in deze oude,

zoo pittoreske buurt, die donkere, donkere appelwijnkelders met hunne giganteske eiken vaten en hunne lange, smalle, ruw houten tafels en banken, maar heel even, heel geheimzinnig door een enkel lampje verlicht, wel mee van de prachtigste plaatsen zijn om de Baskenfiguur te bestudeeren. En niet de Baskenfiguur alleen, maar ook het type van den Castiliaan en van den Aragonees immers.

Omdat, te deksel! die Eskualdunak, met hun eigenaardig kleine, donkerblauwe baret, hun „capeloua”, boven het gladgeschoren, ernstige gezicht, gezicht bij velen als van een priester haast, en die andere, die meer zuidelijke typen met hunne kleurige dekens, hun grooten, door de zon goudbruin geworden sombrero, hun dikken haakstok als van oud, vergeeld ivoor, zooals zij hier overal in die kleine, halfduistere herbergjes en in die ondergrondse bodega's komen drinken en kaartspelen, er toch wel zoo geweldig mooi doen.

BASKENHUIZEN IN IRUN.
Naar de tekening van J. Doovewaard.

Fuenterrabia (Guipuzcoa), 25 Augustus 1920.

Het handbalspel, en het dansen buiten, — ziedaar de twee karakteristieke vermaken van de Eskualduna. Het „pelota” en de „fandango,” — ziedaar de beide amusemenen, waaraan nog tot in het heden, al wat Bask is met hart en ziel is gehecht.

Handbalspel, en dansen buiten, — ah neen! een feestdag zou hier werkelijk geen feestdag zijn wanneer een van beiden op het programma ontbrak. En de Donderdag- en Zondagavonden hier 's zomers, zij zouden....., maar kom! zij zijn niet denkbaar immers zonder hun vroolijke fandangomuziek buiten onder de platanen!

Geen dorpje hier in Eskual-Herri zoo klein, of het heeft dan ook zijn pelotamuur, zijn „fronton”, — zijn twaalf meter hoogen pelota muur van hard cement, met er voor de met groote, vierkante tegels bedekte „cancha”, de speelvloer, en met er naast een dries of vier eenaardige rijen lange, steenen banken voor de toeschouwers. Neen, geen plaatsje hier in het Baskenland zoo onbeduidend, of ge vindt er, meestal dicht bij de kerk gebouwd, toch een welverzorgde „cancha” nog, plaats waarop dan 's zomersavonds bij trommels en fluiten ook de fandango wel wordt gedanst.

Het „pelota” dan, wordt gespeeld met een kleinen, leer-overtrokken, caoutchouc bal (om nauwkeurig te zijn: wegende 120 gram, waarvan 94 gram aan caoutchouc), en met de „chistera”, met een lang, smal, eigenaardig gebogen mandje dat, door middel van een leeren handschoon en een riem aan de rechterhand van den speler bevestigd, dienen moet om den bal te werpen, op te vangen en weer weg te werpen. Waarbij evenwel terstond moet gezegd, dat de Basken uit Hendaye en uit de provincie Guipuzcoa, van de „chistera” — een vinding toch pas van later tijd — nog altijd maar niet willen weten, en dus hier het onvervalschte, het werkelijk antieke „pelota”, dat wil zeggen: gespeeld met de bloote hand, nog steeds in eere is.

Ja, en dan is het wel een zéér mooi, wel een zéér nobel spel, het handbal der Eskualdunak, — wel een spel van sierlijk, vlug bewegen, en van uiterste behendigheid, en van lenigheid en mannelijke kracht.

Dan is het een mooi, eerlijk kampen wel, tusschen die twee partijen van twee of drie in het wit gekleede „pelotari's”, — tusschen die „rooden” en die „blauwen”, volgens heel oud gebruik nog kenbaar aan de kleur van hun wollen ceintuur.

Dan ziet ge er den kleinen, harden bal met alle kracht tegen den hoogen, cementbedekten muur geslingerd, pijlsnel terugkomen, om klak! door een der vlugge, witte spelers weer tegen het cement te worden geaatst, op nieuw weer terugvliegen, op nieuw met de vuist weer tegen den muur geslagen, klak! klak!, al maar door..... Tot, een te moeilijke bal wordt gemist en — aldus de regel van het spel — de tegenpartij een punt heeft gewonnen. Hetgeen — o! en dat ook is van eeuwenouden datum nog — terstond dan door een daarvoor aangestelden „roeper”, op eigenaardig zangerigen toon, in het Bask over de „cancha” wordt gegalmd.

Klak! klak! en al weer voort vliegt de kleine, leeren bal tegen den hoogen, grijzen pelotamuur, al weer verder spelen de „rooden” en de „blauwen”, slaan hunne gestaalde vuisten de pelota.

Klak! klak!, vaak uren lang.....

Want men speelt gewoonlijk vijftig punten.

Tot dan, ten laatste, een vreemd zangerige roep het einde van den kamp aankondigt, — de partij „pelota” is afgelopen. En er gerust wordt tot in den namiddag, is er onder het groen van platanen de „fandango” begint. Want, weet ge, balspel en dans hooren nu eenmaal bij elkander, hier in Eskual-Herri.

De fandango, ah! wel is de fandango de dans van het Baskenland, — spelen er de dorpsmuzikanten hier overal nog zijn aardige, oude wijsjes, als er bal is, buiten.

De sierlijke fandango, ja! gelukkig wordt hij hier altoos nog verre verkozen boven het domme, smakelooze „trotten” en „steppen”, dat, het moet helaas! gezegd, ook in de Pyreneeën zelfs zijn trieste opwachting heeft gemaakt.

En zoo hebben wij hem dan ook dezen zomer al wat menig keer zien dansen, en nog eens zien dansen, hier buiten in het koele lommer der linden en platanen, hem bewonderd en weer bewonderd, bij middag en bij avond.

BIJ DE SANTA MARIA DEL JUNCAL TE IRUN.

Naar de teekening van W. Dooyewaard.

Hem bewonderd vooral in het Spaansche Baskenland, waar hij nog, zeer ouderwetsch, door een naïeve muziek van alleen fluiten en kleine, hooge trommeltjes wordt begeleid.

Gelijk bij de Catalaansche „sardana”, zoo wordt ook bij den fandango „in kring” gedanst, ziet ge een cirkel van achtnaast een clubje van zes, een groep van tien, naast een onderonsje van vier dansers, en zoo voort en zoo voort. Echter toch met dit verschil nog weer dat, waar men zich bij de sardana nog hand aan hand houdt, de fandango alle lichamelijke aanraking onder het dansen uitsluit. Hetgeen Loti in Ramuntcho dan ook doet zeggen: — „Elle est d' ailleurs très chaste, cette façon de danser sans que jamais les corps se frôlent.”

„Très chaste,” voorwaar! Maar toch niet vervelend, o! toch vooral niet statig, vooral niet saai!

Integendeel, is de fandango, en de „arinjarin” (een zeer vlugge fandango) in het bijzonder, niet juist een dans van al jeugd, van al dartelen levenslust, van al opgewektheid? Ah! ge moest het eens kunnen zien, het jonge Baskenvolk, wanneer het er z'n fandango danst, wanneer bij fluiten en trommeltjes, op eigenaardig, oud wijsje de „arinjarin” begint. Ge moest het eens kunnen zien, hoe vlug en licht dan de voeten de (voor ons nog immer maar zoo moeilijke) passen uitvoeren, hoe gracieuus de lichamen dan meegaan, meegaan, in zacht gewieg, heen en weer, heen en weer, met de vreemd naïeve muziek der hooge fluiten, hoe dan alle dansers, om de vijf of zes maten telkens, als op een afgesproken teeken allen tegelijk, sierlijk, op één voet een vollen slag ronddraaien, om terstond, zonder ophouden, voort weer te dansen hun landelijken dans, hoe — en ja! dat ook maakt wel mee den fandango tot zoo iets moois — dan bij allen de opgeheven armen meê volgen het lenige bewegen, vol gracie neer en omhoog gaan, terwijl steeds door, steeds door, een luid geknip van duim tegen voorste vingers de muziek als met castagnetgeklepper begeleidt.

Dan is het er waarlijk als in den goeden, ouderwetschen tijd nog hier, op zoo een dansplaats buiten onder het platanengroen, als in het mooie, rustige vroeger, met overal, overal rond u die Eskualdunak, dansende nog in kring bij fluiten en bij kleine, hooge trom. Ook al mee, wijl de eenvoudige dracht van het land er behouden is in Eskual-Herri, — een eenvoudige dracht waarbij een ieder er nog altijd onhoorbaar op „espadrilles”, op zachte touwsandalen gaat, en geen Bask ooit iets anders dan de „capeloua”, de kleine, donkerblauwe baret, en de gekleurde wollen ceintuur zou willen dragen.

THEO DE VEER.

HOE DE DIEREN SPREKEN

36)

DOOR WILLIAM J. LONG.

Met toestemming van den schrijver vertaald door S. CILIA STOFFEL.

ALS de slang woedend wordt, verspreidt zij een sterken geur, heel anders als de muskusachtige geur die het eerst onze aandacht trok, en hij verspreidt zich veel verder en zit ons een uur later nog in de kleeren. Het is dus niet alleen mogelijk, maar zeer waarschijnlijk, dat hevige ontroeringen het lichaam van alle schepselen zoo aandoen, dat ze nog voor andere zinnen dan het gezicht bemerkbaar zijn. Als dat zoo is, dan kan iemand die kalm is, en een ander die boos of hevig opgewonden is, zoo'n verschillenden geur afgeven, dat een beest met een gevoelig reukorgaan gewoon nieuwsgierig naar den een kan zijn en echt bang voor den ander.

Dat in 't wild levende dieren instinctief bang zijn voor menschengeur als zoodanig, is waarschijnlijk niet waar. Deze meening komt, dunkt mij, hiervandaan, dat wij het natuurlijke dier beoordeelen naar de dieren, welke wij onnatuurlijk hebben gemaakt door slechte behandeling of vervolging. Wanneer iemand voor het eerst in een wilde streek doordringt, merkt hij in den regel, dat de dieren niet heel bang voor hem zijn; en deze tamheid is met verbazing opgemerkt door bijna elken ontdekkingsreiziger. Ze is ook opgemerkt, maar zonder verbazing, door heiligen en asceten, die „tot meerdere eere Gods” zich hebben overgegeven aan een leven van eenzaamheid en overpeinzing, en die dikwijls gemerkt hebben, dat vogels en andere dieren om hun kluis in 't geheel niet bang voor hen waren, en gevoelig voor hun vriendelijkheid. Niet eer de talloze troepen en kudden in een nieuwe streek vervolgd en half uitgeroeid zijn door een zinneloos moorden, beginnen de overlevende schuw en ongenaakbaar te worden, zooals wij ze helaas kennen. Toch, zelfs nu nog, zoodra we met vervolgen uitscheiden en een verstandige of menschelijke houding aannemen, komen de wilde eenden naar de landingsplaats voor de boot van een winterhotel, eten herten van onze hooibergen, en komen beren midden op den dag zich aan onze vuilnisvaten te goed doen. Zooiets zou toch niet kunnen, als vrees voor den mensch een eeuwenoude of een instinctieve erfenis was.

Dichter bij huis kunt ge op elk stuk grond, dat bij een boerderij hoort die op de grens van de wildernis ligt, den heelen zomer wilde herten heel tam aan den zoom van de pas ontgonnen akkers zien grazen. Ik herinner me zoo'n boerderij in Maine, waar de eigenaar een bunder of vijftien groene haver boven een maagdelijken grond had golven — voor mij een prachtig gewas, maar voor hem een reden om te weklagen. Men kon voor zessen 's morgens of na zessen 's avonds op elk uur door dien akker gaan en er wel twaalf herten met een paar elanden vinden, die daar deden of ze thuis waren. Het vee van den eigenaar werd door een hek er buiten gehouden; maar de elanden duwden eenvoudig het hek om en gingen er door, terwijl de rappe herten over den hinderpaal sprongen als sprinkhanen. Bij al zulke boerderijen hebben de herten den geur van den mensch bijna voortdurend in den neus, en ze

zijn gewoon waakzaam, vluchten als ge te dichtbij komt, maar keeren zich na een klein eindje om, om eens naar u te kijken.

Soms kun je ze zien grazen, als de geur van arbeiders of visschers zoo maar over hen heen waait. Maar als 't October wordt en de jacht open is, jagers met wilde oogen, met 't geweer in de hand en den dood in hun gedachten verschijnen, dan worden diezelfde herten weldra als andere en schuwer dieren, stuiven verschrikt weg bij den eersten geur, dien ze van een vijand krijgen. Zoo gaat het en verandert hun optreden; dat blijkt duidelijk genoeg; de eenige vraag van belang is: in hoeverre wijzigt de geur van den mensch zich, wanneer hij zijn vreedzame gewoonten verandert?

Twee of drie keer heb ik gelegenheid gehad de uitwerking van menschengeur op een andere manier waar te nemen; den eersten keer, toen ik het geluk had een onbedorven kind en een onbedorven dier samen te zien. Het kind, een meisje, dat net begon te loopen, maakte een tocht in een gemakkelijke

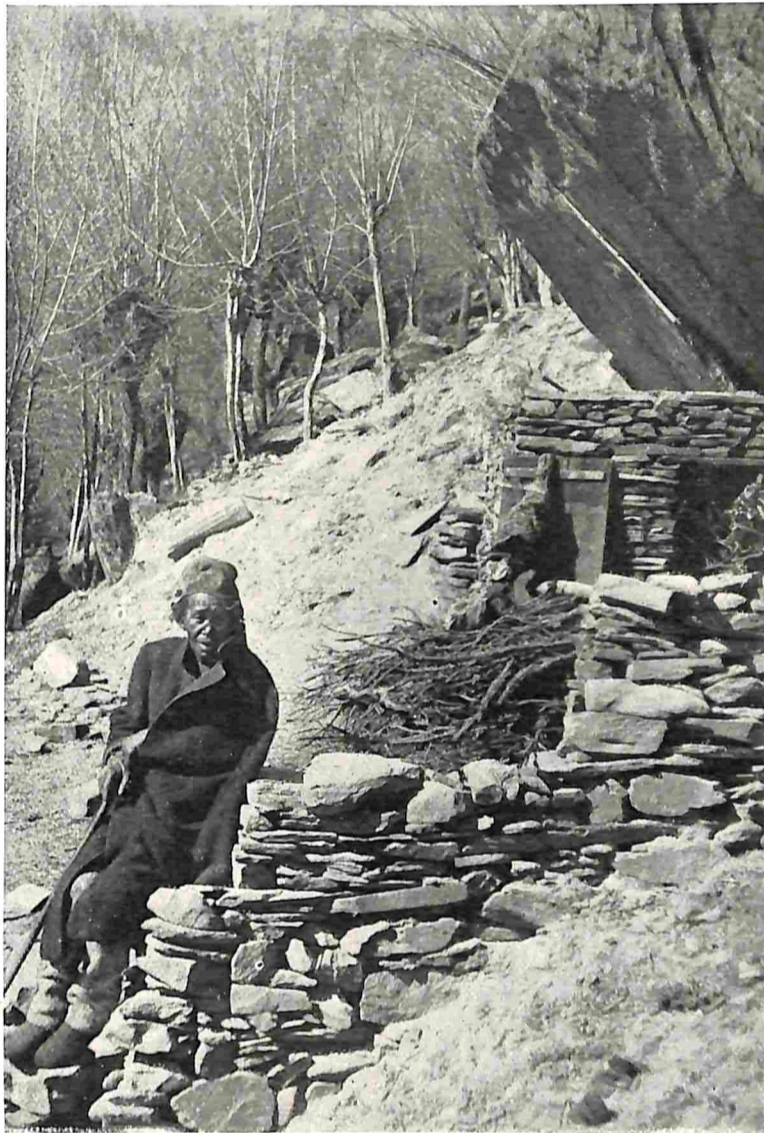
Indiaansche *pauke* op mijn rug, en ik had haar op een open plek naast het draagpad achtergelaten, terwijl ik naar mijn kano terugging om iets dat 'k vergeten had. Toen ik weg was, slenterden er drie herten de open plek in. Ze zagen het kindje en waren er onmiddellijk even nieuwsgierig naar als oude vrouwtjes, vooral een klein gespikkeld hertje. Het kindje zag ze en begon haastig er heen te kruipen, al roepend of „kraaiend”. De herten zagen en hoorden en roken haar elk oogeblik; toch liepen ze met huppelende passen om haar heen, nu eens aan dezen, dan aan dien kant, en er lag een wereld van nieuwsgierigheid in hun heldere oogen, maar geen zweem van angst.

Uit de verte sloeg ik dat aardige tafereeltje gade, ik was getroffen door 't mooie er van, of maakte me wat bezorgd, toen ik de scherpe hoeven van de oude hinde een beetje te dicht bij het zonnige hoofdje of de uitgestrekte handjes zag. Toen kwam er van den berg achter me een windvlaag en voer over de herten. Ze vingden den geur op en waren al weg met een wilden alarmkreet, terwijl hun witte staartjes wapperden en het kindje goedendag wuifden, toen ze in de bosschen verdwenen.

Als een gevoelig dier dus voor me wegvlucht, betrap ik me-

zelf op de gedachte, dat het misschien niet de geur der menschen is, maar een leelijke karaktertrek of eigenschap, die hen verschrikt maakt. Ik kwam voor 't eerst tot deze onderstelling, nadat ik een wonderlijken, kinderlijken man had ontmoet, die een hartstocht had om in z'n eentje door velden of bosschen te zwerven. Blanken begrepen er niets van als ze hem zagen, en tikten tegen 't voorhoofd of zeiden dat hij gek was; een Indiaan keek hem eens in de oogen en zei heel zachtjes: „De Groote Geest heeft hem aangeraakt.” Hij was een en al zachtvaardigheid zonder een zweem of een mogelijkheid van kwaad in zijn natuur. Hij was ook zonder vrees; misschien was dit de reden, waarom hij anderen geen vrees inboezemde. Als hij in het bosch verscheen, in zichzelf zingend, keken de dieren even naar hem en gingen dan rustig huns wegs, alsof ze hem begrepen. Wat er gebeuren zou, als er eens een ras van zulke menschen in de nabijheid van het boschvolkje woonde, moet aan de verbeelding worden overgelaten.

(Wordt vervolgd).

EEN MELAATSCHTE VOOR ZIJN HUT IN HET HIMALAYA-GEBERGTE.